

3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ СТРАТЕГІЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ТА СВІТОВА ПРАКТИКА

Аннюк А. І.

ст. гр. ОМОМ-11,

Науковий керівник: Бурденюк Т. Г., к.е.н., доцент,
кафедра обліку в державному секторі економіки та сфері послуг,
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль, Україна

КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ: ОРГАНІЗАЦІЯ Й МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ

В системі бухгалтерського обліку України комерційні підприємства мають можливість скласти консолідовану фінансову звітність за Національними та Міжнародними стандартами. Інструкція про порядок складання й оприлюднення фінансової звітності банків України констатує, що консолідована фінансова звітність містить показники річної фінансової звітності учасників консолідованої групи відповідно до периметра консолідації. Під периметром консолідації розуміється коло підприємств, звітність яких за спеціальними методами консолідації включається до консолідованої фінансової звітності. Як методи консолідації розглядаються повна консолідація та метод участі в капіталі.

Розглядаючи роль консолідованої фінансової звітності при розробці управлінських рішень, слід виходити з того, що вона виконує ті ж функції, що належать і звичайній фінансовій звітності. Основним поняттям в теорії консолідації є поняття «група компаній».

Група виникає в тому випадку, коли окремі види діяльності та напрями бізнесу не об'єднуються в єдину укрупнену компанію, а ведуться через кілька компаній, кожна з яких залишається юридично самостійною. Але при цьому юридична самостійність кожної з компаній зовсім не означає їх економічну незалежність.

Основна ідея складання консолідованої звітності полягає в тому, що у цій звітності уся група (включаючи як національні, так і зарубіжні дочірні компанії (ДК)) представляється так, як ніби вона є одним підприємством. Саме тому такий принцип формування консолідованої звітності отримав назву «повна консолідація» (entity concept). Функції формування консолідованої звітності тут покладаються на материнську компанію. Втім, є й винятки із загального правила: МК звільняється від обов'язку подання консолідованої звітності в тому випадку, якщо вона сама перебуває в повній або практично в повній (більше 90%) власності іншої компанії. Крім того, в деяких випадках ДК включаються до складу групи, за якою формується консолідована звітність. Це стосується дочірніх компаній, придбаних і утримуваних з метою їх подальшого перепродажу в найближчому майбутньому, або діючих в рамках жорстких довгострокових обмежень, які значно знижують їх можливості щодо розпорядження своїми активами.

Методика складання консолідованої фінансової звітності є доволі складною, оскільки пов'язана з необхідністю елімінації статей, тобто наслідки реалізації угод між членами

корпоративної групи не включають у консолідовану звітність – показують тільки активи та зобов'язання, доходи і витрати від операцій із третіми особами. Для отримання достовірної інформації про діяльність групи потрібно впровадити єдині облікові та контрольні процедури для цілей консолідації на рівні групи.

Аналізуючи методики консолідації звітності, можна виділити такі:

- залежно від умов створення групи підприємств;
- залежно від виду та ступеня впливу інвестора на об'єкт інвестування;
- залежно від етапів консолідації.

Загострення конкуренції на внутрішньому ринку та посилення економічної боротьби на міжнародному (зовнішньому) ринку слугує важливою передумовою централізації та об'єднання капіталів суб'єктів господарювання, яким, з огляду на специфіку їхніх зв'язків та особливостей діяльності, необхідно скласти консолідовану фінансову звітність, що показує ефективність діяльності групи.

Консолідована фінансова звітність призначена для характеристики загального фінансового стану та спільного фінансового результату діяльності групи підприємств як єдиної економічної одиниці. При цьому вона також відображає всі економічні взаємозв'язки між суб'єктами господарювання групи та виконує функцію контролю для материнського підприємства (на етапі складання консолідованої фінансової звітності).

Під час аналізу консолідованої фінансової звітності особливу увагу треба звернути на збиткові економічні одиниці у структурі групи, бо вони можуть бути індикатором подальших фінансових проблем групи підприємств.

Тому консолідована фінансова звітність є важливим елементом в інформаційному забезпеченні учасників ринку.

Питання консолідації стосуються не тільки відносин типу «материнська компанія – дочірня компанія», а й деяких інших ситуацій. До них, зокрема, відносяться спільна діяльність (коли дві і більше сторони здійснюють економічну діяльність, яка підлягає спільному контролю) та інвестиції в асоційовані компанії (підприємства, які не є дочірніми підприємствами або спільними, але на діяльність яких інвестор має суттєвий вплив). Такі інвестиції розглядаються в міжнародних стандартах МСФЗ 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства» (Accounting for investments in associates) і МСФЗ 31 «Частки у спільних підприємствах» (Interests In Joint Ventures).

Консолідована звітність є відкритою і тому може використовуватися з аналітичною та рекламно-довідковою метою усіма зацікавленими у діяльності групи юридичними і фізичними особами.

Особливою проблемою, з якою стикаються транснаціональні корпорації при складанні консолідованої фінансової звітності є те, що її складові частини – фінансові звіти структурних підрозділів – виражені у різних валютах. Для того, щоб підготувати консолідований баланс корпорації, що складається з материнської компанії однієї країни та дочірніх компаній іншої, необхідно, щоб статті в обох бухгалтерських балансах були виражені в однаковій валюті, як правило, це валюта країни материнської компанії.

В Україні консолідація практично не розвинена. Це пов'язано з цілою низкою причин, головними з яких є невисока роль комерційних користувачів бухгалтерської інформації у процесі визначення принципів та стандартів обліку та звітності, а також з тим, що головну роль у цьому процесі відіграють державні органи.

Список використаних джерел

1. Костюченко, В. М. Консолідовані фінансові звіти: порядок складання за МСФЗ і П(С)БО / В.М. Костюченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 6. – С. 34-41.

2. Лучко, М. Р. Основи складання консолідованої фінансової звітності: навчальний посібник. / М. Лучко // – Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, 2012. – 77 с.
3. Лучко, М.Р. Консолідована фінансова звітність: теоретична концептуалізація побудови: монографія / М. Р. Лучко; Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. – К., 2007. – 263 с.
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_045
5. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_065
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>
7. Яцишин, С. Р. Методика і технологія консолідованої фінансової звітності / С. Яцишин // Ефективна економіка. Електронне наукове фахове видання. Випуск № 8, 2016. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5113>.

Арпентьева М.Р.

доктор психологических наук, доцент
Калужский государственный университет имени К.Э. Циолковского,
г. Калуга, Россия

ИНТЕРСУБЪЕКТИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ В ЛОГИСТИКЕ И БУХГАЛТЕРСКОМ УЧЕТЕ

Становление и широкое внедрение в производственные и иные отношения людей, организаций и сообществ концепции маркетинга, как результата перехода мировой экономики от рынка производителя к рынку покупателя, явилось ведущим фактором, стимулирующим появление и развитие логистики. Логистика в середине XX века рассматривалась как менеджмент / управление всеми видами деятельности, которые способствуют движению и координации спроса и предложения на товары в то или иное время в том или ином месте / сообществе. Позднее проблемы логистики сфокусировались на вопросах распределения и учета [1; 2; 3; 4].

В рамках современного подхода бухгалтерский учет выступает как часть логистики. Бухгалтерский учёт – упорядоченная система сбора, регистрации и обобщения информации в денежном выражении о состоянии имущества, обязательствах и капитале организации и их изменениях путём сплошного, непрерывного и документального отражения всех хозяйственных операций. Объектами бухгалтерского учёта являются имущество организаций, их обязательства и хозяйственные операции, осуществляемые организациями в процессе их деятельности. Основной задачей бухгалтерского учёта является формирование полной и достоверной информации (бухгалтерской отчётности) о деятельности организации и её имущественном положении, на основании которой становится возможным [5; 6; 7; 8]:

- предотвращение отрицательных результатов хозяйственной деятельности организации;
- выявление внутрихозяйственных резервов обеспечения финансовой устойчивости организации;